

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . K 28.—
za pol leta " " " 13.—
za četrt leta " " " 6.50
za en mesec " " " 2.20
za Nemčijo celoletno " 29.—
za ostalo inozemstvo " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . K 24.—
za pol leta " " " 12.—
za četrt leta " " " 6.—
za en mesec " " " 2.—
V upravi prejemov mesečno K 1.70

SLOVENEČ

Inserati:

Enostolpna petlitvrsta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat " 13 "
za trikrat " 10 "
za večkrat primeren popust.

Poslano in rekl. notice:

enostolpna petlitvrsta (72 mm)
30 vinarjev.

Izhaja:

vsak dan, izvenredni nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. —
Avstr. poštne hran. račun št. 24.797. Ogrske poštne
hran. račun št. 26.511. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Borzni špekulantje.

Dunaj, 12. sušca.

V Steyru ima delniška družba znano tovarno za puške. Zadnja leta je družba delila dividende po 20, 25, 30 in 32 kron, delnice so poskočile od 625 na 825 kron. V oktobru pa je upravni svet te družbe izdal komuniké, ki je potisnil kurz delnic od 825 na 800 kron. S tem so mogočnejši delničarji ostrašili manjše, da so začeli prodajati delnice. Med temi manjšimi je bil — kakor se govori — tudi znani državni poslanec vitez Pantz. Na borzi prodane delnice pa so pod roko pokupili ravno tisti mogotci, ki so uprizorili špekulacijo. Že 24. svečana je družba razobnala, da ji je odleglo. Kurz je takoj poskočil na 828 kron. Dne 28. svečana je zopet razglasila družba, da ji je vlada dovolila gratis-delnice. To se pravi: Iz tihe ali proste rezerve je družba z vladnim dovoljenjem vzela 2.100.000 kron na račun dividend, katere je brezplačno razdelila še ostalim delničarjem. Takoj je na borzi kurz teh delnic poskočil na 890 kron. Ta transakcija je gotovo taka, da bi je vlada kot nadzorstvena oblast ne smela dovoliti. Ako je bila namreč rezerva te družbe razmeroma previsoka, morala bi vlada že preje poseči vmes.

To je bil torej povod, da je poslanec Pantz vložil interpelacijo na finančnega ministra, kako more opraviti postopanje finančne uprave. V zadnji seji minoli petek je finančni minister vitez Zaleski zagovarjal vlado, češ, da je postopala pravilno v zmislu delniškega regulativa. Vlada namreč trdi, da skušajo razne delniške družbe stabilizirati dividende in v ta namen pritegnejo dividende, kar se more z narodno - gospodarskega stališča dopuščati.

To stališče pa je jako nevarno in odpira vrata raznim borznim špekulacijam. Ako so rezerve nastale že abnormalne, potem je taka transakcija zdrava in dopustna. Ako pa je rezerva še slaba, so gratis-delnice iz rezerve prav navadna sleparija. In to se je pri tej družbi menda že večkrat zgodilo. In ta sleparija je tem večja, ako se špekulantje na zvit način otresejo manjših delničarjev, da sami pograbi dobičke. In to se je zgodilo v tem slučaju. Govori se tudi, kar pa se ne more doka-

zati, da so celo nekateri državni uradniki sokrivi te borzne igre.

Zato je bilo morda le umestno, da je poslanec Pantz že v zadnji seji predlagal razpravo o ministrovem odgovoru in je večina glasovala za ta predlog. Ker se mora taka razprava po poslovniku vršiti takoj v prihodnji seji, je predsednik dr. Sylvester takoj začetkom današnje seje otvoril razpravo. Poslanec Pantz je odgovarjal finančnemu ministru brez rokavic in ponavljal, da je finančni minister sicer postopal »bona fide«, da pa je ta slučaj sam na sebi umazana borzna špekulacija in korupcija.

Posebno pozornost pa je vzbujal s svojim govorom dr. Steinwender. Ta mož je naš resen naroden nasprotnik, toda simpatična nam je njegova odkrita in rezka beseda, naj jo zapiše ali izgovori. Brez ozira na levo ali desno s fino ironijo ali pa s pasjim bičem ošvrka vsakega političnega ali javnega grešnika. Posebno strupen je proti borzljancem in grabežljivim kapitalistom. Kot glavni poročevalec za državni proračun zasledi skoraj vsako večjo nepravilnost v finančni upravi in to razmrevari z vidno slastjo, ali je to vladi všeč ali ne. In to stori s kratkimi stavki, ki pečejo in žgo kakor kopriva. To je storil tudi danes ter vzbujal mnogo smeha. So ljudje — tako je izvajal — ki zahtevajo od poslancev, naj bi se brigali samo za nove davke, poljske kanale, vojake in druge take stvari. Bog pa obvaruj, da bi poslanci vtikali svoje nosove tudi na borze ali v razne agende državne uprave. Delniška družba v Steyru je že večkrat opeharila občinstvo in vlado, toda vlada še vedno z največjim liberalizmom postopa nasproti tej družbi. Ta liberalizem pa ni umesten. Sploh pa — naglašja dr. Steinwender — meni ta beseda ni všeč. Jaz in nekateri moji tovariši se že trideset let borimo proti gospodarskemu liberalizmu, pa ga ne moremo ubiti. Vedno poganja nove mladike. Zadnja leta se je udomačila navada, da gredo v pokoj razni dvorni svetniki ali sekcijški šefi, ki bi se lahko služili državi. Ti pa ne uživajo pokoja, ampak se udinjajo velikemu kapitalu za mastne plače kot ravnatelji ali upravni svetniki. To je seveda vladi prav, da more iskati pri takih zavodih novih posojil, ko mora država napraviti zopet 250 milijonov dolga. V tem tonu je Steinwender nadaljeval svojo filipiko.

V taki razpravi je po poslovniku izključen predlog. Vendar pa ne škodi, ako poslanci večkrat posvetijo v razne Avgijeve hleve in zakotne kleti.

Državni zbor.

Dunaj, 12. sušca.

Išče se večina.

Danes ali jutri bomo čitali na pisanih plakatih ali v okrašenih inseratih, da vlada išče novo večino. Ko bi kaj pomagalo, namočil bi pero v žolč ali žvepleno kislino ter neusmiljeno postavil na javno sramotišče letargijo, ki se kot gosta jesenska megla vlačijo po parlamentu. Na dnevnem redu so za državo in vse sloje prebivalstva najvažnejša vprašanja. Pa nihče ne gane rok, da bi razgalil to meglo. Dva meseca je bilo presledka, pa danes smo tam, kjer smo bili v jeseni. Dve uri traja še vedno draginjska razprava, ki je srečno dospela do prvega glavnega govornika in morda še jutri ne bode končana. Potem eden ali dva govornika nadaljujeta nujno razpravo o sodnih razmerah na Češkem. To razpravo je zbornica pričela še pred Božičem in danes so mirno prijadrali po raznih križarskih potih do volitve dveh glavnih govornikov. Vedno mi prihaja na misel oni veseli in šegavi Matevž iz ribniške doline, ki je na obvestilo, da gori njegova hiša, mirno odgovoril: »Najgori, saj sem sekuriran.«

Mnogi poslanci so tudi taki Matevži. Tem bi še prizanesli, toda vprašati pa le moramo: Čemu pa obstoja neki parlamentarni konvent, ki si je dal nalogo, da določa parlamentarno delo? Morda bodo enkrat zaspali vsi ob zeleni mizi, kakor kralj Matijaž s svojimi vitezi. Vlada pa menda tudi čaka, da »deus ex machina« reši parlamentarno zagonetko. Edini Poljaki, katerim je vlada pričela graditi gališke kanale, so pripravljeni podpirati vlado; vse druge večje siranke se sramežljivo skrivajo za vogali. V odsekih počiva delo, zbornica pa zeva praznote. Tak državni zbor ali pa društvo za preiskavanje ekvatorja.

Interpelacije.

Poslanec Mandić je danes vložil interpelacijo na naučnega ministra zaradi nepravilnega in protizakonitega postopanja c. kr. deželnega šolskega sveta za Istro in okrajnega šolskega sveta v Kopru.

Čenstohov.

Te dni je bil na ruskem Poljskem obsojen propali paulanski menih Damaz Maczoch, ki je v starodavnem čenstohovskem samostanu umoril svojega popolbrata, moža svoje ljubimke. Obsojena sta bila še dva njegova sokrivca, meniha, in se je pri tej priliki tudi dogladno, da je neki a le mali del menihov, pristašev Maczocha, v samostanu že delj časa uganjal vsakovrstne orgije in kradel različne dragocenosti in bogate milodare, ki jih leto na leto pobožni poljski romarji poklanjajo čenstohovskemu samostanu.

Mi smo že svoj čas iz peresa enega najboljših poznavalcev ruskopoljskih razmer, to afero vsestransko osvetlili in zavrnili pisanje liberalnih listov, ki so seveda valili odgovornost za zločine posameznih propalcev na ves redovniški stan in na katoliško cerkev sploh. Razmere na Ruskem so sploh skozi in skozi nenormalne, zlasti pa v cerkvenopolitičnem oziru. Te nezdružive razmere so imele svoj vpliv tudi na samostan paulanskih menihov, ki so edini, katere ruska vlada v državi sploh trpi. Ruska vlada je oteževala, če ne popolnoma preprečevala zvezo samostana z Rimom in drugimi pristojnimi cerkvenimi oblastmi, je prepovedala cerkvenim organom vizitacijo in nadziranje samostana, si zagovarjala odločilen vpliv pri imenovanju priorja in sprejemanju novic in nasprotovala vsaki reformi, ki jo je hotel uvesti pobožni del menihov. Ruska vlada pač namenoma hoče korumpirane razmere. Tisti pokvarjeni menihi, ki so kradli, so gotovo del svojega ropa delili z rusko policijo in če ne bi bil Maczoch v svoji perverzno-
sti šel tako daleč, da je izvršil umor, bi bila stvar utegnila še nekaj časa dalje trajati.

Proces, ki se je vršil, je naša takratna izvajanja le potrdil. Prior Rejman, ki nosi največjo krivdo, ker je te razmere trpel, sploh ni prišel k razpravi. Proces je nadalje pokazal, da se večina menihov Maczochovih orgij ni udeleževala, nasprotno jih je obsojala. Leta 1910 je reformna večina celo izvolila drugega priorja, P. Walonskega, a

LISTEK.

H. Sienkiewicz:

V peščeni puščavi.

Prevedel dr. Leopold Lénard.

(Dalje.)

Čez dve uri so se beduini vrnili z velblodi, ki so nesli usnjate mehe napolnjene z vodo. Nametali so še nekaj na ogenj, sedli na pesek in pričeli jesti. Njihov prihod je zbudil Stanko, ki je bil poprej že zadremal, in oba Sudanca, ter Hamisa, Hadigijevega sina. Nato se je pričel pri ognju sledeči razgovor:

»Ali lahko gremo?« vprašal je Idris.

»Ne, kajti moramo se odpočiti, mi in naše kamele.«

»Ali nas ni nikdo videl?«

»Nkdo. Prišli smo do reke med dvema vasima. Samo od daleč so lajali psi.«

»Treba bo vedno hoditi po vodo o polnoči in jo zajemati na zapuščenih prostorih. Da bi le že minila prva »hallal« (katarakta), potem so vasi bolj redke in preroku bolj naklonjene. Preganjali nas bodo gotovo.«

Nato se je obrnil Hamis s hrbotom navzgor, podprl si z dlanmi obraz in rekel:

»Mehendisa bosta najprej čakala na otroka v El-Fachemu celo noč in do naslednjega vlaka, potem pojdeti v Fayum in od tam v Gharak. Tam šele bosta razumela, kaj se je zgodilo in potem se morata vrniti v Medinet, da bi odposlala besede, ki lete po kovinski žici v kraje nad Nilom — in jezdece na velblodih, ki nas bodo preganjali. Vse to jima vzame najmanj tri dni časa. Pred tem nam ni treba mučiti naših velblodov in lahko mirno pijemo dim iz čibukov.«

To reki, je vzel z ognja žareči ogelj jerihonske rože in je zapalil z njim pipo, Idris je pa začel po arabski navadi zadovoljno cmokati.

»Dobro si naredil, Hadigijev sin,« rekel je, »toda mi moramo porabiti čas, da pridemo v teh treh dneh kolikor mogoče daleč na jug. Mirneje se bomo oddahnili šele, ko bomo prekorčili pustinjo med Nilom in Karge (velika oaza zahodno od Nila). Bog daj, da bi kamele vzdržale.«

»Vzdrže,« rekel je eden izmed beduinov.

»Ljudje tudi pravijo,« rekel je Hamis, »da je Mahdijeva vojska (Bog mu daj dolgo življenje) že pod Asuanom.«

Zdaj se je pa vzdignil Stanko, ki ni preslišal niti besede tega pogovora in

si je zapomnil tudi, kar je pred tem Idris govoril Gebhru, ter rekel:

»Mahdijeva vojska je pod Kartumom.«

»La! la! (ne, ne),« ugovarjal je Hamis.

»Ne noslušajte, kar govori,« odvrnil je Stanko, »kajti njegovi možgani so ravno tako temni, kakor njegova koža. Do Kartuma pridemo šele čez mesec dni, tudi ako bi vsak tretji dan kupovali spočite velblode in gonili tako, kakor danes. Toda tudi tega morebiti še ne veste, da vam zagraja pot ne egipčanska, ampak angleška vojska.«

Te besede so naredile svoj utis in ko je Stanko to zapazil, je govoril dalje:

»Predno boste med Nilom in veliko oazo, bodo zastražena že vsa pota od vojaških straž. Ha! besede po kovinski žici gredo hitreje, kakor pa velblodi! Kako se mislite preriniti skozi?«

»Puščava je široka,« odvrnil je eden izmed beduinov.

»Toda držati se morate Nila.«

»Lahko gremo tudi na ono stran in ako nas bodo iskali na tem bregu, bomo mi na onem.«

»Besede, ki gredo po kovinski žici, pridejo do vseh mest in vasi po obeh straneh reke.«

»Mahdi nam bo poslal angelja, ki bo prste položil na oči Angležev in Turkov (Egipčanov) — nas pa zaslonil s svojimi krili.«

»Idris,« rekel je Stanko, »ne obračam se k Hamisu, čegar glava je kakor buča, niti k Gebhru, ki je podel šakal, ampak k tebi. Vem, da nas hočete pripeljati k Mahdiju in izročiti Smainu. Ako delate to za denar, vedi, da je oče te male »bint« (deklince) bogatejši kakor vsi Sudanci skupaj.

»Kaj misliš s tem?« pretrgal ga je Idris.

»Kaj mislim? Vrnite se sami nazaj, a veliki mehendis ne bo štedil denarja in moj oče tudi ne.«

»Ali bi nas pa izročila vladi, ki bi nas dala obesiti.«

»Ne, Idris, ne. Obešeni boste gotovo, toda samo v tem slučaju, če vas na begu vjamejo. To se bo pa gotovo zgodilo. Ako se pa sami vrnete, vas nobena kazen ne bo zadela in poleg tega postanete bogati ljudje do konca svojega življenja. Ti veš, da beli ljudje iz Evrope vedno drže besedo. Dam vam torej besedo za oba mehendisa, da bo tako, kot pravim.«

Stanko je bil v resnici prepričan, da bi njegov oče in gospod Rawlison stokrat raje hotela držati njegovo obljubo, kakor pa izpostaviti njega, zlasti

ruska vlada ga ni hotela potrditi. Kljub temu se je reformna stranka trudila dalje, da razmere v samostanu sanira.

Našo sodbo potrjujejo vsi listi, katerim so razmere v Čenstochovu znane, predvsem poljski. Danes se sklicujemo na dva ugledna nemška lista, na »Schlesische Volkszeitung« in na berlinsko »Germanij«, ki sta o dogodkih v bližnji Rusiji vedno dobro informirana. Prvi list pravi med drugim:

»Cerkve razmer v Čenstochovu ni kriva. Cerkvi so v Rusiji roke zvezane in ravno v čenstochovskem samostanu je ruska državna oblast onemogočala redno nadzorstvo in vodstvo potom cerkvenih posvetovalcev in vizitatorjev, ker je dotični mesti odpravila. Vlada si je pridržala odločilen vpliv tako na izbiro novicov, kakor na izvolitev priorja. Da je vlada propale razmere v samostanskem življenju pospeševala, jasno dokazuje dejstvo, da je zglednega P. Pija, ki je prvi zoper svoje pokvarjene sobrate nastopil, izgnala v notranjost Rusije. Po tolerančnem ediktu leta 1905. se je P. Pij vrnil. Trajalo pa je še pet let, predno se je mogla zlomiti vlada slabega priorja Rejmana. Rejman se je kljub svoji pomanjkljivi izobrazbi znal oblastem tako prikupiti, da je smel delati, kar je hotel. Cerkveno oblast je nalagal, da je vnet za reformo, v resnici pa je pospeševal počenjanje Damaza Maczocha in njegovih sodrugov. Raffinirana dvo- reznost tega moža je bistveno kriva, da je nenravno počenjanje Maczochovcev trajalo dalje. Menihom je pustil, da so hodili, kamor so hoteli, in smeli razpolagati z veliko denarjem. Cerkvena oblast je zahtevala, da se vpelje zopet skupno gospodarstvo po redovnih pravilih, a Rejman tega ni vpeljal. Pijančevanje je imelo končno za posledico nenravnost. Vendar pa je večina menihov, ki je le z največjim studom te orgije opazovala, delala na to, da se izvede temeljita reforma. Leta 1910. je izvolila za priorja P. Walonskega, a vlada tega pobožnega moža ni hotela potrditi. Tako je končno prišlo do poluma.«

»Germania« pa izvaja:

»Z diabolčno zvitostjo je pozikovala ruska vlada v čenstochovskem slučaju svoje namene doseči, pa jih ne bo, ker se bo o tej stvari še temeljito govorilo. Dognano je, da je bil Maczoch le na prizadevanje vlade v samostan sprejet in sicer le s tem namenom, da izvršuje za vlado špijonsko službo. Maczoch je v dogovoru z nekim višjim uradnikom tajne policije celo poizkušal, kako bi spravil v kleti zalogo dinamita, bomb in orožja, da bi dobila vlada povod, da samostan zapre. Za to je bilo Maczochu obljubljenih 10.000 rubljev in potni list za celo Rusijo. Dobil je v istini že 2000 rubljev kot predujem. Ruska vlada ni iz samostana več toliko vlekla, kakor bi bila rada in je zato delala na to, da ga zapre, in Poljake obdolži, da je čenstochovski samostan tvoril poljsko revolucionarno središče. Maczoch je za ta ruski načrt potreboval pomoči svojega popolbrata, ker pa ta ni bil z vsoto, ki je bila zanj določena, zadovoljen, ga je Maczoch zavrnil. Šlo je za politično za-

roto in nič drugega. Stvar se je vsled nerodnosti Maczochove ponesrečila. Pri preiskavi v samostanu se je našlo veliko papirjev, ki so hudo obteževali tajno policijo in državno pravdnništvo, ki o načrtu ni nič vedelo, je zadevo sprejelo v obtožbo. Obtožnica je šla v Peterburg, tu so pa celih 14 strani obtožnice uničili in dali pristojni oblasti nalog, da obtožnico sestavi na drugi podlagi.

Maczoch se je v svojem zagovoru grdo lagal, da ne bi odkril komplota, ki ga je sklenil s tajno policijo. Moža so porotniki obsodili na pregnanstvo v Sibirijo, a splošno se sodi, da mu bo dala vlada priliko pobegniti. Tako resen list, ki razmere korenito pozna.

To je resnica o Čenstochovu. Vsa krivda pade na propali ruski vladni sistem. Zato so natočevanja liberalnega časopisja brez vsake podlage.

Kdo je kriv puljskih sleparij.

Pulj, 11. marca 1912.

Največjo krivdo za sramotne dogodke v puljski mestni hiši in pri mestnih podjetjih nosi župan dr. Vareton in večina istrskega deželnega odbora. Deželni odbor je oni faktor v deželi, ki ima dolžnost čuvati nad premoženjem in računi njemu podrejenih občin. Deželni odbor je tisti, ki je imel dolžnost že zdavnaj poseči v gnjilobo puljske mestne uprave. Njemu je bilo znano, kaj se godi za stenami puljske mestne hiše. Vse je že javno govorilo, da se godi na račun mestnih davkoplačevalcev sleparije. Javno se je govorilo po mestu, da si zidajo kamoraši z denarjem davkoplačevalcev monumentalne palače. Mestni uradniki so živeli tako razkošno življenje, kakršnega bi ne mogli nikdar živeti ob svoji plači. Vse je kazalo že zdavnaj s prstom na one osebe, ki se nahajajo danes za zidovi. Samo laško-liberalni deželni odbor ni imel za svojo puljsko kamoraško podružnico ne ušes, ne oči. Prišla je stavka mestnih delavcev; ta je odkrila gnjilobo mestne uprave; a deželni odbor se je delal še vedno slepega in gluhega. Izvun laške kamore stoječi občinski svetniki so zahtevali jasnih računov. A župan, sam kamoraš, tej zahtevi ni hotel ustreči in deželni odbor je tudi k temu molčal. Opozicija v občinskem svetu je demisijskirala in še so ostali župan kamoraš v Pulju in laško-liberalni odbor v Poreču gluhi in slepi, zanašajoč se na svojo staro protekcijo na Dunaju, v Trstu in morda ne v zadnji vrsti tudi v Rimu.

Laško-liberalni deželni odbor je najbrže računal, da bo šlo tudi to pot z zloglasno »Giunta administrativa«. Da bi se reklo s tem imenovati kozla vrtnarjem, bo pač vsakemu umevno, kdor količ kaj pozna istrsko kamoraško gospodarstvo. Toda dr. Rizzi je obračal, vlada pa je to pot obrnila. Nenadoma je stal v puljski mestni hiši vladni poverjenik v osebi c. kr. okrajnega glavarja barona Gorizuttija. Pregnal je z magistrata načelnika puljske kamore župana dr. Varetona in z njim vred vse njegove tovariše.

Vsak razsoden človek bi mislil, da deželni odbor z deželnim glavarjem dr. Rizzijem na čelu, ne bo kljuboval vladi, če razpusti občinski svet, kateri ni imel po demisiji mornaričnih, hrvaških in uradnih svetnikov več potrebne večine. Deželni glavar dr. Rizzi bi se tudi vladne re-

vizije ne bil smel ustrašiti, če je imel o svojih pristajih čisto vest. Toda glej čudo! Deželni glavar je osebno protestiral proti upravičenemu ukrepu vlade. Kamoraška večina deželnega odbora je poslala v Pulj enega svojega odbornika z dvema uradnikoma, da bi delala vladnemu komisarju pri njegovem poslu sitnosti.

Ker vse to ni moglo ugnati vlade v kozji rog, je šel deželni glavar dr. Rizzi v družbi odbornika Salatte na Dunaj zagovarjati zloglasno tatinsko družbo in izkušal po tem potu ustaviti od vlade započeto preiskavo. Toda vlada je ostala to pot tudi napram dr. Rizziju trda in neizprosna in nadaljevala revizijo.

Ta revizija je imela že takoj prve dni za laško-liberalno kamoro naravnost katastrofalne posledice. Takoj začetkom revizije se je pokazalo, da je laško-liberalna kamora, katero je izkušal dr. Rizzi še en dan preje slikati vladi na Dunaju kot najnedolžnejše jagnje, prava tatinska družba. Pristaši te kamore so občinsko premoženje zapravljali z razsipnim življenjem, drugi so si pa zidali z denarjem davkoplačevalcev krasne palače. Ko je deželni glavar uvidel, da to pot pri vladi ni mogoče ničesar doseči, se je v svojem obupu zatekel k listu »Neue Freie Presse« in dal v svet lažljivo poročilo, da člani tatinske družbe niso pripadniki laško-liberalne stranke. S to izjavo si je nadjal istrski deželni glavar ime lažnika, kakor ga danes imenuje vse izvun kamore stoječi istrsko časopisje. V takega deželnega načelnika in v deželni odbor s kamoraško večino pač ni mogoče imeti več zaupanja.

Iz tabora laške kamore se slišijo venomer kliči, da bi se po končani vladni reviziji postavila za Pulj »Giunta administrativa«. Upati je, da vlada temu kamoraškemu klicu ne bo nasledla, temveč imenovala za vodstvo občinskih poslov vladnega komisarja. Imenovanje »Giunte administrative« bi se reklo spustiti zajca nazaj v zelnik. Proti imenovanju vladnega komisarja je edino le laška kamora, kateri je na tem, da obdrži mestna korita. Res je, da se s tem omeji avtonomija mestne občine, toda laška kamora je zapustila za seboj tako žalostne spomine, da danes puljski davkoplačevalci ložje in raje pogrešajo mestno avtonomijo kakor pa da bi se v mestno hišo vrnili člani nikdar site laško-liberalne kamore.

Italijansko-turška vojska.

Lahi napadejo Solun.

»Neue Freie Presse« poroča: Neki visoki dostojanstvenik, ki ima zveze z laškim dvorom, je izjavil: Laško brodogradje uprizori tekom 2 dni akcijo pred Solunom. Iz Soluna se pa poroča, da se v bližini Soluna že nahajajo tri laške ladje, ki so več manjših ladij preiskale.

Lahi taje turške uspehe v Cirenajki.

Lahi uradno izjavljajo, da so poročila poveljnika turško-arabskih čet v Cirenajki o uspehih sovražnika neresnična, in sicer zanikujejo poročila o praskah in bojih 1., 3. in 4. t. m. Lahi poročajo, da pri Tobruku sploh te dni nobenega boja bilo ni.

Laška akcija na morju.

Iz Rima se poroča: Velevladi so zapu- po poučene, da nameravajo Lahi ob turškem obrežju krepko akcijo svojega brodogradje uprizoriti, če se mirovna po-

gajanja velevladi izjalovijo. O tem so najbrže že tudi Turki poučeni, ker je angleški poslanik v Carigradu svoji vladi poročal, da so Turki v Dardanelah kontakne mine položili.

Posredovanje velevladi.

Italija velevladem ni še odgovorila, pač pa čez nekaj dni odgovori, tako poročajo danes došli listi. Edino »Die Zeit« poroča, da je laška vlada že velevlastim odgovorila. Italija izjavlja, da aneksije ne more opustiti, pač pa da plača Turčiji primerno odškodnino in da prevzame del turškega državnega dolga.

Turki izgnali Lahe iz Libanona. — Turkiški protesti proti miru.

Vsi Lahi so zapustili Libanon, ker so jim Turki ukazali zapustiti Libanon. Zastopniki iz Beiruta, Aleppa, Jeruzalema, Mossula, Diarbekirja, Bitlisa, Damaska, Jafe in drugih mest so izjavili, da odklanjajo mir, če bi morali Turki Lahom Tripolis odstopiti.

Sultan odlikoval šejka Senuzijev.

Turškemu poveljniku v Bengasiju, Enver beju, je sultan ukazal, da izroči šejku Senuzijevu veliki kordon osmanskega reda, nadalje dragoceno sabljo, preprogo in uro, okrašeno z briljanti. Sultan je odlikoval šejka Senuzijev, ker vodijo v prvi vrsti Senuzi odpor proti Lahom.

Iz Hrvaške.

Stjepan Radić — obsojen. V ponedeljek popoldne se je končala v Osijeku obravnava proti vodji kmečke stranke Stj. Radiću. Radić sam se je zagovarjal od devete ure do pol 12. Za njim je govoril njegov branitelj dr. Papratović dve uri. Po njegovem govoru so priredili poslušalci v dvorani burne manifestacije Radiću. Vse je smatralo, da je dokaz krivde ponesrečen. Včeraj popoldne ob 5. uri je pa sodišče izreklo sodb. Radić je obsojen na 4 mesece težke ječe.

Bivši poslanec Modrušan pred sodiščem. Včeraj se je vršila v Zagrebu obravnava proti bivšemu poslancu Modrušanu, češ, da je ob priliki zadnjih volitev razširjal konfiscirane tiskovine. Vsled pomanjkanja dokazov je bil Modrušan oproščen. Proti Modrušanu se je že vršila enkrat enaka obravnava, pri kateri je bil tudi oproščen. Dotični sodnik je pa bil takoj premeščen, nakar je zapustil službo.

Dijaška stavka. Ker vlada ni držala dane obljube, da bo z dijaki, ki so se udeleževali zadnjih demonstracij milo postopala, so pričeli včeraj stavkati učenci vseh srednjih šol v Zagrebu. V Osijeku je bil namreč izključen nek šestosollec. Slična poročila so došla tudi iz Sušaka, Bakra in Vinkovcev. Vsled tega je odbor iz Zagreba brzojavno obvestil vse hrvaške srednje šole v banovini, Bosni in Hercegovini, Dalmaciji in Istri o dogodkih. Večina zavodov je že v naprej za vsak slučaj obljubila solidarnost. Kakor se danes poroča stavkajo že vsi srednješolski zavodi v banovini z izjemo gimnazije v Gospiću. Vlada baje grozi, da bo zaprla za en mesec vse srednje šole in potem pričela z novim vpisovanjem za drugi seme-

pa Nelko strašnemu potovanju in še strašnejšemu življenju med divjimi in besnimi hordami Mahdija.

S trepetajočim srcem je torej pričakoval Idrisovega odgovora, ta se je pa poglobil v molčanje in odvrnil šele čez nekaj časa:

»Praviš, da nam oče male »bint« in tvoji dasta mnogo denarja?»

»Da.«

»Ali pa nam zamore ves njun denar odpreti vrata raja, katera odpre en sam blagoslov Mahdijev?»

»Bismillah!« zakričala sta oba beduina obenem s Hamisom in Gebhrom. Stanko je zgubil vsako upanje, kajti vedel je, da čeprav so ljudje na vzhodu poželjivi in podkupljivi, vendar ako resničen Mohamedanec pogleda na kakšno stvar od verske strani, ni na svetu zakladov, ki bi ga zamogli omajati.

Idris pa, katerega so navdušili kriki tovarišev, je govoril dalje, in očitno že ne več, da bi Stanku odgovarjal, ampak da bi si pridobil toliko večje priznanje in pohvalo tovarišev.

»Mi imamo srečo pripadati plemenu, iz katerega je izšel sveti prerok, toda plemenita Fatma in njeni otroci so njegovi sorodniki in Mahdi jih ljubi. Ako mu torej izročimo tebe in malo »bint«, zamenjal bi on vaju za Fatmo in njene otroke, nas pa blagoslovil. Vidi namreč, da celo voda, v kateri se on zjutraj umiva po predpisih korana, zdravi boleznin in izbrisiuje grehe, kaj šele njegov blagoslov.«

»Bismillah!« ponovili so Sudanci in beduini.

Sedaj se je Stanko prijel zadnje rešilne deske in rekel:

»Torej vzemite mene, a beduini naj se vrnejo z malo »bint«. Za mene bodo dali Fatmo in njene sinove.«

»Še bolj gotovo jo bodo dali za vaju oba.«

Nato se je deček obrnil k Hamisu: »Tvoj oče bo moral odgovarjati za tvoje ravnanje.«

»Moj oče je že v pustinji na poti k preroku,« odvrnil je Hamis.

»Ga bodo pa vjeli in obesili.«

Zdaj je pa Idris mislil, da mora viliti poguma svojim tovarišem.

»Dotični jastrebi,« rekel je, »ki bodo obrali meso z naših kosti, se morda še niso izlegli. Vemo, kaj nam grozi, toda mi nismo otroci in puščavo poznamo že dolgo. Ti ljudje (pokazal je na beduine) so bili že velikokrat v Berberju in poznajo taka pota, po katerih hodijo samo gazele. Nikdo nas tam ne najde in nikdo nas tam ne bo preganjal. Res je, da moramo na skrivaj hoditi po vodi v Baher-el-Jussef, pozneje pa k Nilu, toda delali bomo to ponoči. Ali pa mislite, da ob reki ni skritih Mahdijevih prijateljev? Povem vam, da kolikor dalje proti jugu, tem več jih je in da celi rodovi in njihovi šejkovi samo čakajo na primerno priliko, da bi prijeli za meče v obrambo prave vere. Oni nam bodo dajali vode, hrane, velblodov in bodo preganjevalce speljali na napačno sled. Res vemo, da je k

Mahdiju daleč, toda vemo tudi, da nas vsak dan približujejo k ovčji koži, na kateri naš sveti prerok kleči pri molitvi.«

»Bismillah!« zaklicali so spet tovariši.

In videti je bilo, da je Idrisov vpliv med njimi znatno narasel. Stanko je spoznal, da je vse izgubljeno, torej je hotel vsaj Nelko zavarovati pred grdim ravnanjem Sudancev ter je rekel:

»Po šestih urah je mala deklica prišla komaj živa. Kako morete misliti, da bo živa vzdržala tako potovanje? Ako pa umre, umrem tudi jaz in kaj boste potem prinesli k Mahdiju?»

Sedaj Idris ni našel takoj odgovora, Stanko je pa to zapazil in govoril dalje:

»In kako vas bo sprejel Mahdi in Smain, ko bosta zvedela, da morajo radi vaše neumnosti Fatma in njeni otroci dati življenje?»

Toda Sudanec je že zbral misli in odgovoril:

»Videl sem, kako si Gebhra prijel za grlo. Pri Allahu, ti si kakor mlad lev in ne umrješ, toda ona ...«

Tu je pogledal na glavico speče Nelke, oprto na kolena stare Dinah, in je zaključil z nekako čudno mehkim glasom:

»Spletemo ji gnezdece na grbi velbloda, kakor ptičici, da ne bo niti čutila utrujenosti, in bo spala med potjo ravno tako mirno, kakor spi sedaj.«

To rekši je stopil k velblodu in je začel v družbi z beduini na hrbtu naj-

lepšega dromedara delati sedež za deklico. Govorili so pri tem veliko in se med sabo prepirali, slednjič so pa s pomočjo vrvi, kocev in bambusovih palic naredili nekaj, kar je bilo podobno globokemu, nepremakljivemu košu, v katerem je Nelka zamogla sedeti ali ležati in iz katerega ni mogla pasti. Nad tem sedežem, ki je bil tako prostoren, da je tudi Dinah imela v njem prostora, so razpeli platneno strešico.

»Vidiš,« rekel je Idris Stanku, »prepeljičina jajca bi se ne potolkla v tem gnezdu. Stara ženska pojde z deklico, da ji bo stregla noč in dan. Ti boš pa sedel pri meni, toda potoval boš z njo in boš lahko nad njo čuval.«

Stanko je bil vesel, da je dosegel vsaj toliko. Ko je premislil položaj, je prišel do prepričanja, da jih bodo najbrže vjeli, preden še pridejo do prve katarakte, in ta misel mu je dala poguma. Medtem se je pa želel predvsem naspati in upal je, da se bo mogel sedaj, ko mu ne bo treba več držati Nelke, privezati s kakšno vrvo k sedlu in zaspati nekaj ur. Noč je postajala vedno bledejša in šakali so prenehali cviliti med peščenimi griči. Karavana bi imela takoj odriniti, toda Sudanci so zapazili, da se že dela jutro, ter so se napotili k nekaj korakov oddaljeni skali in se začeli umivati po predpisih korana, pri čemur so rabili pesek, ker so varčevali z vodo. Potem so se razlegli njihovi glasovi in odpravljali so »soubhgh« ali prvo jutranjo molitev. Sredi globoke tišine so se jasno slišale

ster. Sinoci so priredili dijaki v Zagrebu demonstracije in bili od občinstva pozdravljeni.

Vladne »Narodne novine« pozivajo stariše, naj vplivajo na dijake, da naj take demonstracije opuste, ker bodo sicer dijaki disciplinirani. Ako do 14. t. m. dijaki ne prenehajo s stavko, tedaj imajo ravnatelji nalog, naj 14. t. m. ustavijo pouk in zamujeni pouk izpolnijo s poukom v počitnicah.

Saborske volitve. Iz Budimpešte se poroča: V tukajšnjih krogih, ki so o dogodkih v Hrvaški vedno dobro poučeni se zatrjuje, da bodo nove volitve za hrvaški sabor razpisane sredi aprila.

Stanje šahinagica se je v toliko izboljšalo, da bode prihodnji teden izpuščen iz sarajevske bolnišnice.

Preganjanje Hrvatov v Medmurju. Župnik Juraj Lajtmán iz Kotoribe in Ivan Kuhar iz Preloga sta izdala v medmurskem narečju spisan molitvenik. Ogrska vlada je pa molitvenik zaplenila, češ da je to »opasno sredstvo hrvatske propagande«. Proti izdavitelja je vložena ovadba.

KRIZA RADI BRAMBNE PREOSNOVE.

Ministrski predsednik grof Khuen-Hedervary je obveščen, da želi cesar zaslišati grofa Štefana Tisza in barona Langa. Avdienca bo v petek v Schönbrunn. Pri sestavi nove vlade bo šlo za to, katera vlada more garantirati, da preneha Justhova obstrukcija, ne da bi pričeli obstruirati Košutovci.

ČEŠKE ŠOLE NA DUNAJU.

Namesništvo je odklonilo rekurz dunajske stavbne deputacije proti razsodbi upravnega sodišča, ki je razsodilo, da se morajo pečati na poslopju Komenskega šole na Dunaju v III. okr. odstraniti.

VLADA IN VOLILNA REFORMA NA ČEŠKEM.

Vlada je predčerašnjim komiteju za volilno reformo v narodno-političnem odseku podala sledečo izjavo: ženske dobe po vladnem mnenju v kuriji veleposvesta, mest in kmetskih občin lahko aktivno volilno pravico, pač pa vlada isto odklanja v splošni kuriji. Vlada nima tudi nič proti temu, če se upelje proporcionalna volilna pravica.

POGAJANJA RUSIJE IN AVSTRO-OGRSKE V ALBANIJI.

»Voss. Zeitung« poročajo iz Peterburga: Pogajanja med Rusijo in Avstro-Ogrsko, ki se tičejo v prvi vrsti albanskega vprašanja, se nadaljujejo in obe vladi glede na Albanijo najbrže skleneta pogodbo.

VELIKI POBOJI NA KITAJSKEM.

Kitajci imajo zdaj republiko, ki ji predseduje lisiče zviđ Juanšikaj, a miru v kitaj. republiki le še ni. Ponoči dne 11. t. m. so roparji napadli Kanton in pričeli pleniti. Pogorelo je poslopje admiralitete. Na deželi je tudi vse zmendeno. »Daily Press« poroča, da je nastal v Kantonu celo boj med roparji, oziroma vstaši, in vladnimi četami. Ubitih in ranjenih je bilo 100 do 200 oseb. Vstaši so bili dobro oboroženi. Na povelje angleškega generalnega konzula so morali inozemci zapustiti Kanton in odpotovati v Honkon.

NEMIRI V ALBANIJI.

Turški notranji minister Hadži Adil beg je južnoalbanskim oblastim ukazal, da naj razburjeno prebivalstvo pomire. V Argyro Kastro, kjer so duhovi najbolj razburjeni, so odposlali Turki tri bataljone. Za zgradbo ceste je turška vlada določila 50.000 funtov.

Odpoklicanje ruskega poslanika v Carigradu.

Ruska vlada je odpoklicala svojega poslanika v Carigradu, Čarikova. Bivši ruski carigradski poslanik je v veliki nemilosti, kar se je pokazalo s tem, ker so ga imenovali samo za senatorja. Sodil se, da sledi Čarikovu ruski poslanik v Sofiji, Nekljudov. Čarikov je odpoklican in degradiran, ker je prekoračil navodila ruske vlade. Samostojno je pričel decembra akcijo za otvoritev Dardanel in ga je takrat že ruska vlada desavoirala. Nadalje je pa tudi z vsilo delal na to, da se med Italijo in Turčijo sklene mir in je storil več, kolikor mu je vlada naročila.

REVOLUCIJA V MEHIKI.

Bitki pri Cullacanu in Gomez Palaciu. — Velevladi odpošljejo vojake v Mehiko.

Iz New Yorka se poroča: Vladne čete, ki so imele tudi strojne puške, so pri Cullacanu, država Sinaloa, porazile 800 mož močan oddelek vstašev. Vjetih je 200 vstašev. Iz Torreona se pa poroča: 9. t. m. se je bila pri Gomezu Palaciu bitka. Vstaši so bili poraženi in so morali bežati. Izgubili so 150 mrtvih in ranjenih. Ker je položaj vsled vsega tudi v glavnem mestu negotov, so poslani naprosili svoje vlade, da naj odpošljejo v glavno mesto vojake v obrambo poslaništev. Vlada v Vašingtonu bo to takoj storila, ko dobi poziv svojega poslanika.

PREOSNOVA ŠPANSKE VLADE.

Španci so imeli zopet ministrsko krizo, ki se je pa že končala. Nova španska vlada se je tako-le sestavila: Predsednik Canalejas, zunanje zadeve Garcia Prieto, pravosodje Arias Miranda, finance Navarro-Reverter, notranje zadeve Barosso, vojni minister general Lucque, mornarica Pidal, javna dela Villanueva, naučno ministrstvo Alba.

STAVKE RUDARJEV.

Na Angleškem.

Dne 12. t. m. so se ob 3. uri popoldne lastniki premogokopov posvetovali z angleškim ministrskim predsednikom. Posvetovanja so se tudi odposlanec rudarjev udeležili. O uspehu pogajanj se še ni poročalo. Poslanec Crooks delovske stranke je na nekem shodu izjavil, da bo stavka v enem tednu končana. V Londonu so vsled stavke cene mesu in ribam poskočile. 1. divizija angleške vojne mornarice je nameravala v četrtek križariti, a je svoj načrt opustila, da si prihrani premog.

V Belgiji

groze rudarji, da bodo stavkali. 200.000 rudarjev okrajev Lüttich in Charleroi je lastnikom rudnikov izročilo ultimatum. Zahtevajo, da naj se plače za 15 odstotkov povišajo in groze, da prično, če jim ne ugođe, v ponedeljek stavkati.

KRVAVA STAVKA OB RUHRI.

O položaju stavke ob Ruhri se še ne more prava slika podati. Socialna demokracija razširja poročila, ki seveda v prvi vrsti napadajo krščanske rudarje, ki nočejo slediti iz važnih razlogov rdeči komandi. Upriporili so socialni demokrati štrajk zato, da razbi-jejo mogočno krščansko rudarsko organizacijo. Nasproti socialnodemokratskim lažem, katere pogreva tudi »Zarja«, označuje vodstvo krščanskih rudarjev položaj tako-le: V sedanjem trenutku štrajk delavstvu škoduje in se zanj odgovornost ne more prevzeti. Stavka ob Ruhri bi zdaj v prvi vrsti koristila lastnikom angleških rudnikov. Nemški delavci nimajo povoda, da podpirajo angleško industrijo, ki, kjer le more, škoduje nemški industriji. V 14 dneh bi bil tudi štrajkarski zaklad izčrpan. Ne štrajka se v revierjih Saar, Wurm, na Salkem, v Zgornji in v Spodnji Sleziji. V tem trenutku je naravnost brezvestno, ker se delavstvo na stavko hruska. Tako oklic. Pristavljamo: Če bi šlo socialnim demokratom res za izboljšanje delavcev, bi bili delali tudi na to, da stavkajo rudarji ne samo ob Ruhri, marveč tudi v drugih revierjih. Tega pa niso storili, ker jim ne gre za drugo, kakor da razbijejo krščansko rudarsko organizacijo, kar se jim seveda ne posreči. Važna je pa tudi še sledeča okoliščina: Ob zadnji stavki ob Ruhri je simpatovala z rudarji ob Ruhri vsa nemška javnost in so se morali lastniki rudnikov udati pritisku javnosti. Danes je pa položaj drugačen. Med Angličani in Nemci so strune zelo napete in zato velika nemška javnost obsoja pomoč nemškega delavstva angleškemu. Ob velikih delavskih bojih se pa mora naslanjati delavstvo tudi na simpatije večine prebivalstva, da zmaga. Teh simpatij pa danes z ozirom na političen položaj ni.

Obseg stavke.

Iz Essena se poroča: Stavka ni splošna, marveč le delna. Največ stavka rudarjev v dortmundskem revierju: 75 odstotkov, kakor tudi v okraju Herne in Recklinghausen. V bochumskem in essenskem okraju stavka manj rudarjev. V Gelsenkirchnu, kjer so sodili, da bo stavka zelo močna, stavka primeroma malo rudarjev. V Essenu se je peljalo v rove 68 do 95 odstotkov rudarjev. V Alt Essenu delajo vsi rudarji, v Neu Essenu je med 15.000 rudarji manjkalo samo 200 mož. V rovu »Karol Veliki« stavka ena tretjina rudarjev.

Nemiri ob Ruhri.

Včeraj so bili veliki nemiri, ker so stavkajoči napadli tiste rudarje, ki niso hoteli stavkati. Iz strahu pred napadi se je število stavkajočih povišalo. Enega delavca so hoteli vreči v reko Lippe, pri rovu Scharnhorst je bil pa neki delavec smrtno nevarno ranjen. Ko so se dne 12. t. m. delavci opoldne pri rovu »Nemški cesar« menjali, so se stavkajoči rudarji s policijo spopadli. Policiste, 50 mož, so obmetavali s kamni in streljali nanje iz revolverjev. Policija je s sabljami nastopila. Zaprli so osem oseb, pet policistov je bilo nevarno ranjenih. Ko so se peljali policisti po električni železnici, so streljali stavkajoči rudarji nanje iz revolverjev.

Tudi pri rovu Ewald je policija z orožjem nastopila. Ranjenih je bilo več oseb. Spopadla se je policija s stavkajočimi še pri več rovih. Ranjen je bil neki policist, pri rovu »Sieben Planeten« je pa bila neka oseba tako nevarno ranjena, da so jo morali v bolnico prepeljati.

Vojni zaklad strokovnih organizacij.

Premoženje vseh strokovnih organizacij, ki se pri stavki ob Ruhri morajo vpoštevati, znaša osem milijonov mark. Če bi stavkalo vseh 300.000 rudarjev, bi se morala vsak teden izplačati podpora 4 in pol milijona mark.

Dnevne novice.

+ **Dopolnilna deželnozbornska volitev v Beli Krajini.** Iz Bele Krajine poročajo, da so vsi liberalni agitatorji iz cele Kranjske na delu za Mazzelletta. Vrše se grozna nasilstva. Liberalci upajo le z surovostmi in nasilstvi pridobiti uspeh. Liberalci delajo z vsemi sredstvi. Mazzelletovi agitatorji po vseh so dobili štamplije z Mazzelletovim naslovom za izpolnjevanje glasovnic. S štamplijami nameravajo ti hipoma natisniti na glasovnice ime Mazzelletovo. Iz Črnomlja smo dobili danes brzojavko: »Sinoci so se z avtomobilom pod tujo številko pripeljali v Črnomelj prosluli liberalni agitatorji, tudi Bončar in Feldstein. Pričakujemo jutri nasilstev liberalne stranke na voliščih.« — Iz drugih krajev se nam poroča, da liberalci delajo na vse kriplice, ne strašijo se ne laži, ne sleparij, ne hinavščine. Liberalci uprizarjajo pravečate mažarske volitve.

+ **Narodnjaki — prosjaki.** Volitve v trgovsko in obrtno zbornico so naše slovenske liberalne »naprednjake« zopet spravile iz ravnotežja. Strašno so ti ljudje ogorčeni nad tem, ker je nekaj Nemcev volilo naše kandidate, to pa zgolj radi tega, ker so bolj zaupanja vredni, da bodo v stanovski korporaciji trgovske in obrtne zbornice res zastopali trgovske in obrtne interese. Najbolj so radi tega ogorčeni tisti liberalci, ki pri vsakih volitvah skačejo okoli Nemcev, da bi si dobili nazaj »staro ljubezen« in nemške glasove. Nekaj odličnih liberalcev se je vozilo pred volitvami v trgovsko in obrtno zbornico po Ljubljani, ustavljali so se pri ljubljanskih Nemcih ter jih prosili pomoči. Tako so dobili od nekaterih usmiljenih nemških gospodov nekaj nemških glasov za liberalce, posebno ljubljansko nemško židovsko kolonijo so pridobili za liberalno stranko. Tudi ti glasovi so bili oddani za liberalno stranko, ker imajo židje večji interes, da obrtnike in trgovce zastopajo liberalci kot pa naši pristaši. Mi pa vemo še nekaj bolj zanimivega. Naši svetniki so opazili, da je, predno so bile odposlane glasovnice, prišel v trgovsko in obrtno zbornico voditelj liberalcev dr. Karol Triller. Dr. Triller si je dal poklicati podpredsednika g. Fammerja, s katerim je dolgo jako prošeče konferiral. Mislimo si lahko, da je odlični Sokol dr. Triller prišel prositi nemške pomoči. Našim ljubim Sokolom je namreč jako draga nemška pomoč, kadar jim gre voda v

njihove besede: »V imenu usmiljenega in milostljivega Boga. Hvala bodi gospodu, vladarju sveta, usmiljenemu in milostljivemu na dan sodbe. Tebe hvalimo in spoznavamo, tebe prosimo za pomoč. Vodi nas po poti tih, katerim ne štediš z dobrotami in milostjo; ne pa po poti grešnikov, ki so nase obrnili tvojo jezo in hodijo v zmoti. Amen.«

Ko je Stanko zaslišal te glasove, je dvignil oči k nebu — in v tem oddaljenem kraju, med rumenim tihim peščevjem, je pričel moliti:

»Pod tvojo obrambo se zatekamo, sveta Bogorodica...« (Dalje.)

Ljudski oder.

Ljubezni in morja valovi. (Hero in Leander.) Klasična tragedija. Spisal Grillparzer.

Premijera, 10. marca 1912.

V nedeljo zvečer je uprizoril Ljudski oder predstavo, na katero je lahko ponosen. Ni bila majhna stvar spraviti na oder klasično predstavo v verzih, jo primerno opremiti in jo podati občinstvu, katero povečini Ljudski oder še vzgaja in navaja k umetniškemu užitku.

Skoraj da smo se bali, bo li klasična igra našla v našem igralnem oboju zadostnega tolača. Grillparzerjeve tragedije in na drugi strani napravila na obiskovalce Ljudskega odra utis lepega klasičnega dela. Po nedeljski predstavi lahko rečemo, da je bil naš strah prazen.

Igralo se je tako dostojno in umet-

nško-umerjeno, da moremo režiserju le častitati na lepih uspehih, ki jih je Ljudski oder pri tej priliki dosegel.

Hero nas je očarala; ustvarila je docela v duhu Grillparzerja, ustvarila žensko, ki v ljubezni ne pozna ozirov in je zato tudi podlegla. Pesnik Medee, Rahele, Berie, Libuše itd. pozna kot malokdo žensko dušo. Kako lepo je spenil omahovanje Herino med bolestjo in veseljem, med srečo in solzami, med dolžnostjo svečenice in silo srca. Predno je zaznala, kaj je ljubezen in se je vzubilo v srcu hrepenenje po Leandru, bi bila lahko nekoliko bolj temperamentna; razloček med dekletom in ženo Hero bi bil na ta način jasnejše očitna. Tako pa se nam je takoj že od početka zdela preveč stara; vedela je vse preveč, sanjala preveč — nepokvarjena naivnost in otročje naravnosti smo pogrešali. Visoko pesem Herine ljubezni more zadeti samo nepokvarjena duša, v kateri kvečjemu samo slutnja vibrira. Hero dolgo omahuje med »hočem« in »smem«, med voljo in željami in iz tega izvira vsa nekonsekventnost ženskega značaja. Kako naivno pravi: »Se ne spodobi, da se vsedem« (II.) in takoj nato že sede; še več, celo Leandru ponudi prostor na klopici. Še ostreje karakterizira vpliv ljubezni na žensko logiko in njeno inkonsekventno prizor v III. dejanju, kjer mu Hero prigovarja, kdaj na pride.

Krasen je bil prizor »Luč, ta naj ne vidi.« Koliko naivnosti je v tem prizoru in kako priprotno in naiven in povsem v značaju Herinemu utemeljen je bil prizor slovesa med Hero in Lean-

drom. Za las naj bi se drugače igralo in ne bi bilo prav!

VI. dejanje nam riše pomladno srečo Herino; v njej ni več sanjivosti, pozna le srečo in z drznim čelom kljubuje stražniku in je ljubka z Janto, ki ji nadomešča odsotnega Leandra. V prizoru, kjer strahoma pričakuje Leandra, ko se boji, da se mu kaj zgodi, pa je Hero položila premalo duše! Ravnotako nam ni ugajalo, da je celo v V. dejanju Hero tako duševno in telesno poutirta. To potrlost se mora pred nami izvršiti. Viharna noč in slutnja jo sicer razburijo, a mlada, močna žena sme šele tedaj omagati, ki vidi svojo srečo za večno izgubljeno. V tistem trenutku ji zadivja v duši vsa bol. Svoje bolesti naj ne izraža samo z glasom, ampak tudi z igro. Od tu nadalje in celo zadnjo sliko je Hero predeklamirala po stari šabloni in samo njeni res občutni igri se ima zahvaliti, da ni postala dolgočasna. Bolj markantna izgovorjava, bolj mehak, a tudi bolj poln glas in več odpora proti usodi bi poživilo ta prizor. Tako pa smo čuli jok matere za sinom, ne pa mladostno-nevnano divje bolesti mlade deklice. Pohvaliti pa moramo kratko smrt Herino brez konvencije. To je le še bolj povzdignilo občutje za njo. Zaokroženosti in prožnosti telesnih gibov in pa močnega glasu pa Hero ni imela. Skala njenih tonov in modulacija glasu je s petjem izčrpana in do mezzoforte se ni pospela nikdar in je naravnost skoparila z glasom. Zato je ostala marsikaj tudi nerazumljiva. V celoti pa — vse hvale vreden trud in kreacija, ki ni več diletantstva

v nji. Sodili smo jo kot umetnico, če bi kričikovali diletantko, bi jo pa smeli brez vsake graje samo hvaliti.

Leander je imel premalo ognja in preveč patosa. Več ognja in manj svetlobe! Proč z deklamacijo in um z dušo. Tragike v svoji ljubezni ni zadel docela. Toliko o rdeči niti njegove kreacije. A vrline Rožnikove so velike. Čist, jasen, lep, in poln organ, rezan grški profil, in njegove zaokrožene kretnje! Najboljši je bil v II. dejanju in tudi prizori, kjer kaže svojo otroško nestrpnost v III. dejanju so bili krasni. V celoti poleg Here, najboljša kreacija. Talent, ki spada na oder in ki bi bil lahko ljubimec, bo sčasoma naslednik Načičev.

Veliki duhovnik (Gorski) je bil v svojih kretnjah narejeno majesteten in preveč lesen. Preveč je gubančil čelo in roke imel razprostrate, med tem pa je v ramah trd. Vendar je pa vstvarjal konservativno svojo vlogo, vlogo tirana brez srca, ki ga vodi samo razum, je konsekvntno pogodil. Poln bas in velika postava, sta mu dobro prijala, samo včasih naj bi bil bolj glasan.

Navkler (Stöcklinger) je imel posebno srečo večer. Zivahen in poln ognja, je popustil samo v IV. dejanju. V II. dejanju pa je bil izvršen tako v igri, kakor v kretnjah in mimiki.

Kaj zmore pravi igralec je pokazal tempeljski stražnik (Kalar). Mala, brezpomembna saržna vloga! A izcizelirana do zadnje pičice in premišljena do poslednje vejice. Njegove mirne geste, čista izgovorjava in neprisljuna igra so poleg Leandra in Here za nas bile pravi užitek.

grlo. Prav bi bilo o tej zanimivi konferenci še kaj več pisati in to se bo tudi zgodilo, ako liberalci svojega umetnega »narodnega ogorčenja« ne spravijo pod klop, kamor spada.

— **Vprašnje do ljubljanskega župana.** Po Beli Krajini je v nedeljo hodila tolpa pijanih mladeničev in temnih eksistenc, ki so jih liberalni kolovodje s pijsko popolnoma pripravili ob pamet, tako da so rjuli kot divja zverina. Taki so hodili od shoda do shoda samo razgrajati in razbijati. Vodil je to čedno družbo ljubljanski tržni nadzornik Ribnikar. Čuli so se zopet podobni glasovi kakor 20. septembra v Ljubljani. Vprašamo ljubljanskega župana, koliko prispeva ta družba k plači ljubljanskega tržnega nadzornika?

— **O dostojnosti.** Nekaj čudnega je, če ljudje, ki po Beli Krajini razbijajo shode, pišejo o »dostojnosti«, če ljudje, ki so v septemberskih dogodkih pobijali šipe v Ljubljani, govore o »nedostojnem vedenju« naših občinskih svetnikov v ljubljanskem občinskem svetu in se še listi, ki vsak dan napadajo soproge naših somišljenikov, ki so pri občinskih volitvah soprogo g. dr. Pegana opsovali z »babnic«, naše poštene tobačne delavke pa s »skotljivimi cigararicami«, postanejo nervozni, če se včasih omenja mimogrede in celo z ljubeznivimi izrazi kako liberalno damo. Liberalne psovke na naše ženstvo in liberalne surovosti v našem javnem življenju so take, da si drugega ne moremo misliti, da se liberalci po svoji stari navadi dalje lažejo, kadar govore in pišejo o dostojnosti.

— **Slovensko katoliško akademsko društvo »Dan« v Pragi** naznanja: V petek, dne 15. marca 1912, se vrši v društvenih prostorih III. občni zbor s sledečim vspeedom: 1. Čitanje zapisnika. 2. Poročila odbornikov. 3. Vsprejem novih članov. 4. Slučajnosti.

— **Kanonično umeščen** je bil dne 12. t. m. na župnijo Borovec (Marobitz) č. g. Alojzij Perz, župni upravitelj istotam.

— **Za notarja v Radečah** je imenovan notarski kandidat gospod Franc Jereb v Ljubljani.

— **Brivnice na Kranjskem** bodo na praznik sv. Jožefa in na vse druge praznike odprte, kakor je bilo doslej v navadi na praznike.

— **Izvošček zadel 200.000 kron.** Pri zadnjem žrebanju avstrijske državne loterije je ravno na dan žrebanja v neki fabriki v mestu Stanislav srečko za 4 krone kupil izvošček Kohanovski. Srečka je bila vzdignjena in izvošček dobi 200.000 K.

IZJAVA.

V nekem dopisu v »Slovenskem Domu« se na jako surov in podel način napada pl. Gutmansthal, kateremu se očita, da mu ni mar ubožstvo in sploh reveži, temveč le pohlepnost po časti itd. Zaradi tega napada čutim podpisani dolžnost naši javnosti sledeče pojasniti: Rodbina pl. Gutmansthal prebiva v občini Radeče že več kot 50 let; vsi člani rodbine so že veliko dobrega storili, posebno v blagor naših revežev. Jaz vsaj moram to potrditi za čas 30 let; koliko je rodbina za reveže in za občni blagor storila, se tukaj podrobno

Janta in Herina mati sta obe mali epizodi, in sta jo igrale obe šablonski. Trudili sta se obe. Pa ni hotelo biti nič kaj posebnega. Janta je imela vsaj v IV. dejanju par srečnih trenotkov. Splošno ima čist in prikupljiv glasek in graciozno postavo. Herina mati pa je imela neokusno barvo v obleki in slabo masko. Tudi Jantina obleka je bila tako, tako — ni vse, če je pošta z zlatom! Pohvalim naj Jantine tovarišice. Prav izvrstne so bile.

Oprema igre, bodisi v kulisah, bodi v kostumih, ali pa pri svetlobnih efektih, je bila za Ljubljano non plus ultra. Ni ga odra v Ljubljani, ki bi nudil približno to, kar je nudil v nedeljo Ljudski oder. Zadnja slika je bila impozantna, prizori ob morju tako plastični in prva slika pred templjem tako živa, da smo se zares uživali v stare grške čase. Novost za Ljubljano je bilo aranžiranje s svežimi rožami. Vsak detalj je bil izdelan, grupacije mas na odru so bile slikovite, obleke okusne, oprema vsa pristno historična. Samo če gledamo s povečalnim steklom celotskega sitneža, bi pripomnili, da se je prehitro nočilo, da je grom slab in da naj stoji Leander in Navkler v I. dejanju pred Himenejevim oltarjem, kot se govori pozneje v drugem dejanju in ne pred Amorjevimi. In igralka naj inajo starogrško frizuro, ne pa teh modernih turbanov, kateri neokusnosti še Hero ni šla s pota. Skratka: rafiniranost režije, velikomestne, redko plastične kufite in lepo igranje — so nam naredile lep praznik klasične umetnosti.

X. I.

ne more naštet; naj omenim samo nekaj! Sedanji graščak Nikola pl. Gutmansthal je povodom cesarskega jubileja napravil ustanove za uboge, ne računši na kako plačilo ali priznanje; vsi ustanovni stroški te ustanove so znašali do 40.000 K.

Rodbina je pa napravila tudi že preje znane ustanove, četudi nočejo liberalni gospodje o tem ničesar slišati. Če je pa pl. Gutmansthal dobil odlikovanje od cesarja, ga je dobil kot legacijski tajnik, ne pa za svoja dobra dela.

Gospodje rajši spravite na dan oskrbovanje ubožcev v občini Radeče pod liberalno komando! Ubožci so umirali gladi in v nesnagi brez vsake pomoči; po izjavi nekaterih ubožcev, ki še sedaj živijo, ni nikoli toliko hvaljeni takratni župan ali kdo drugi od toliko hvaljenih prejšnjih občinskih mož prišel pogledat kako se jim godi. V isti ubožnici je umrl nekdanji radeški župan Štubelj v največji nesnagi. Kdo drugi je imel sočutje do ubogih, kakor edini pl. Gutmansthal, da je naredil konec tej revii in bedi. In zato taka pohvala od liberalnih gospodov! Ne pojasnujem tega, da bi se s tem morebiti sam povzdigoval ali pa izpod kuratele pl. Gutmansthalu izmuzal po mnenju dopisnika, temveč, da javnost resnico izve. Kajti vsaka stvar ima svoj konec in liberalno obrekovanje menda tudi. Radeče, dne 12. marca 1912.

Jakob Rižnar,
posestnik in župan.

Telefonska in brzojavna poročila.

ZASEDANJE DRŽAVNEGA ZBORA.

Dunaj, 13. marca. V seji klubovih načelnikov se je sklenilo, da se rešijo draginjski predlogi, nakar prične poslaniška zbornica prvo branje bramborne preosnove. V današnji seji je zbornica rešila več poročil o draginji. Večino poročil je zbornica odsekom vrnila.

ITALIJANI PRIPRAVLJENI ZA NAPAD.

Solun, 13. marca. Laške bojne ladje križarijo okoli svetilnika Harantina in okoli Cavalle, Dedeagača in Thasosa. Pripravljajo se resno za forciranje Dardanel. Ker so turški fort v Dardanelah zelo slabi, jih upajo Lahi kmalu porušiti. Lahi menda tudi vedo, kje so postavljene mine, da se jih izognejo.

BITKA PRI TOBRUKU.

Tobruk. (Oficielno.) 13. marca. 11. marca zjutraj so dva bataljona in ena pogorska baterija odšli proti neki novi utrdbi, da ščitijo pijonirje. Ob 10. popoldne so zapazili karavano, katero so topničarji razpršili. Okolu popoldne so nas napadle močne turško-arabske čete, nakar se je razvil ljut boj. Od naše strani so se udeležili boja še drugi polki (ki so prišli najbrž na pomoč iz mesta. Opomb. ured.), ki so preprečili, da ni sovražnik obšel našega desnega krila. Boj je trajal do 4. popoldne, na kar se je sovražnik z velikimi izgubami počasi umaknil. Na naši strani so ubiti 1 častnik in 12 vojakov, ranjeni 3 častniki in 70 vojakov.

LAŠKI VSPEH.

Rim, 13. marca. »Stefani« poroča, da so Italijani 12. t. m. napadli dve oazi na severu, kateri so Turki in Arabci krčevito branili. Končno so Italijani Turke zapodili v beg in jih celo preganjali. Na bojišču so Lahi pobrali 400 turških mrtvecev, vseh mrtvecev na turški strani pa je gotovo nad 1000. (?) Število ranjencev je gotovo še večje. Na laški strani so padli trije častniki in 26 mož, ranjenih je sedem častnikov in 55 mož.

PRED RESNIMI DOGODKI. RUSIJA SE PRIPRAVLJA.

Rim, 13. marca. »Tribuna« poroča, da je dobila iz Batuma obvestilo od privatne strani, da Rusija koncentruje čete v Batumu, Kutarsu, Tiflisu in Aleksandropolu. Baje je tudi črnomoško brodovje za boj pripravljeno. Rusija bojdja čaka komej trenotka, da Lahi udro v Dardanele, da se pojavi pred Carigradom, in Turčijo napade obenem v Mali Aziji.

TURKI ZASTRAŽILI ČRNOGORSKO MEJO.

Belgrad, 13. marca. Belgrajski listi poročajo: Turški poveljnik v Plevljah je ob črnogorski meji postavil močan vojaški kordon, ki onemogočuje prestop Črnogorcev. Na Črnogorce Turki zelo pazijo. Črnogorci so strašno razburjeni, ker jim branijo Turki na sejme v Novi Bazar.

Sarajevo, 13. marca. Turški poveljnik v Plevljah je ostro ukazal, da Črnogorci ne smejo prekorati turške meje. Turki odposljejo še več vojakov na črnogorsko mejo. Turška vojna uprava zgradi tudi ob črnogorski meji več novih čuvajnic in utrb. Turki delajo za

nove zgradbe že priprave. Turki so to zato storili, ker zbirajo Črnogorci vojake ob turški meji in ker izkušajo vtihovaljati puške in strelivo v Sandžak.

HUDI POULIČNI BOJI OB RUHRI.

Kolin, 13. marca. Delna stavka v premogokopih ob Ruhri se nadaljuje. Stavkujoči rudarji vprizarjajo boje na ulici. Včeraj so stavkujoči rudarji streljali v Hambornu z revolverji iz oken na policijo. Prebivalstvo je strašno razburjeno. Trgovci so zaprli svoje trgovine. Stavkujoči rudarji so pobili po ulicah vse svetilke. V bojih s policijo sta bila nevarno ranjena dva policijska komisarja in veliko policijskih uradnikov. (Kakor znano, stanuje v Hambornu zelo veliko Slovencev, ki imajo tu svoje društvo sv. Barbare z lepo zastavo. Slovenski delavci imajo tu tudi slovensko službo božjo. Slovenskim delavcem pastiruje tu p. g. rektor Köster, rojen Nemec, ki se je radi slovenskih rudarjev naučil slovenskega jezika. Hamborn je največja vas na svetu, ki ima nad 100.000 prebivalcev.)

RAZBITA POGAJANJA STAVKUJOČIH RUDARJEV NA ANGLEŠKEM.

London, 13. marca. Pri pogajanjih med zastopniki angleških stavkujočih rudarjev in zastopniki lastnikov rudnikov se ni doseglo sporazumljenje.

ŽENSKA VOLILNA PRAVICA V RUSKI DUMI.

Peterburg, 13. marca. V ruski dumi je vložen predlog za uvedbo aktivne in pasivne ženske volilne pravice.

STRAŠNA ŽELEZNIŠKA NESREČA V GALICIJI.

Tovorni vlak zavozil v osebni vlak. Trije mrtvi, nad 100 ranjenih.

Krakov, 13. marca. Danes zjutraj ob 5. uri se je na postaji Tizebi, ki leži eno uro od Krakova, zgodila strašna nesreča. Neki tovorni vlak je zavozil v osebni vlak, s katerim se je vozilo 1000 delavcev in izseljencev. Razbili sta se obe lokomotivi in 20 železniških voz. Iz razvalin so dosedaj potegnili 3 mrtve in nad 100 ranjencev, ki so jih prepeljali s posebnim vlakom v Krakov. Pogled na ponesrečena vlaka je bil grozen. Ranjenci so ihteli in klicali na pomoč. Pred postajo v Krakovu se je zbrala velikanška množica, ki je čakala posebnega vlaka. Na postaji Krakov so zdravniki obvezavali ranjence in več ranjencev ampatirali roke in noge. Ker je zmanjkalo rešilnih voz, so prepeljavali ranjence s postaje v bolnico v vozovih, s katerimi se prevažajo pohištvo. Med ranjenci se jih še veliko bori s smrtjo. Sodna komisija se je odpeljala na lice mesta, da dožene, kdo da je nesrečo povzročil.

STRAŠNA NESREČA NA MORJU.

Bombay, 13. marca. Na neki ladji, ki je vozila dinamit, je dinamit eksplodiral. Ladja je zletela v zrak. Mrtvih je vseh devet mornarjev, ki so se nahajali na ladji.

TRIKRATNI MORILEC OBEŠEN.

Miskold, 13. marca. (Ogrsko). Morilca Edvarda Rogula, ki je usmrtil tri osebe, so danes tu obesili.

Razne stvari.

Kandidat v letalnem stroju. Znani francoski aviatik Vedrines kandidira v senat. Vedrines je sklenil, da se na svoje volilne shode ne bo vozil, marveč da bo na nje poletel z aeroplanom.

Ali je Maczoch pobegn'l ali ne? Iz Varšave se poroča, da Maczoch ni pobegn'l.

Podrita šola. Mrtvi učitelji in učenci. V Golonešu, ki leži med Oswiecimom in Krakovom, se je šolsko poslopje podrl. Mrtva sta dva učitelja in pet učencev, veliko jih je pa nevarno ranjenih.

Dinamit razpočil v šoli. V 5. razredu ljudske šole v Bubnu je eksplodirala dinamična patrona. Učencu Sekuyu, ki se je z njo igral, je odtrgala na desni roki več prstov.

Primorske vesti.

p Iredentizem pred poroto Pred celovško poroto se je vršila včeraj obravnava proti tržaškemu patriotičnemu listu »Corriere Adriatica«, ki je priobčil članek, v katerem je napal višjega poštnega svetnika Dudana, očita jo mu iredentizem. Vsi trije uredniki so bili obsojeni, eden na 600 K, drugi na mesec zapora in tretji na 30 K globe. Dudan je trdil, da je bil priobčeni članek kriv, da ni postal viceravnatelj.

p Strašna nesreča se je zgodila dne 12. t. m. popoldne ob pol štirih na kolodvoru v Divači. Na obračalni plošči (Drehscheibe) so poskušali dvigalo (granik). V jami pod mostom je bil pri delu železnični ključavničar Ivan Roscher. Po nesreči se dvigalo preobrne

in pade na Roscherja. Stre mu glavo in ga tudi na telesu hudo poškoduje. Ko so ga dvignili izpod dvigala, je še enkrat zdihnil in takoj umrl. Bil je star 34 let. Zapušča vdovo in majhne otroke.

p Dva konkurza v Gorici. V Raštelju je šel v konkurz laški trgovec Oto Krainer, ki ga je dalo sodišče zapreti. Dalje so zaprli tudi trgovca s kolesi Ivana Tabača, tudi Lah, ki je imel zveze s Krainerjem. Sedaj je faliral še laški trgovec Marcuzzi. Razmere na goriskem trgu so vedno žalostnejše.

p Za železniškega uradnika se je izdajal. Brejc Iv. se je izdajal za železniškega uradnika (asistenta) pod imenom Gliha. Dan za dnevom se zglašajo pri preiskovalnem sodniku osebe, ki so bile ogoljufane od Brejca. Ker je na sumu, da je še mnogo drugih opeharil, se dotičniki pozivljajo, naj se nemudoma zglasijo pri preiskovalnem sodniku v Gorici v svrhu preiskave.

ANARHISTI PRIPRAVLJAJO NAPAD NA LAŠKEGA KRALJA IN LAŠKE MINISTRE.

Neapoljski »Mattino« poroča: Iz Soluna sta v Neapolj odpotovala dva nevarna anarhista, Čeh Miha Boholafliz in neki Makedonec. Policija je obveščena, da nameravata napasti Giolitija, di San Giuliana in eventualno laškega kralja. Baje so mladoturki najeli anarhista.

MILIJONSKA DEDŠČINA ŠPANSKEGA KRALJA.

Bivši župan v Casaville je volil svoje premoženje, dva in pol milijona frankov, španskemu kralju.

Ljubljanske novice.

Ij Sinočno predavanje. Sinoči je predaval v »Ljudskem domu« g. jurist Fr. Jež z ozirom na dvestoletnico hrvaške pragmatične sankcije in skupno nevarnost, ki preti Slovincem in Hrvatom od skupnih neprijateljev Nemcev in Ogrov. Povdarjal je, da bi bilo treba med našim narodom vzbuditi več zanimanja za trializem. Končno je opozarjal na »Slovensko Stražo«, ki po svojih močeh skrbi, da se slovenska meja ne krči in ki brani pravice našega naroda. Predavanje je bilo dobro obiskano.

Ij Prihodnjo nedeljo zvečer dr. Krekova izvirna igra »Turški križ« v Ljudskem domu. Ta zanimiva narodna zgodovinska igra se bo v nedeljo prvokrat predstavljala v Ljubljani.

Ij Šentjakobsko prosvetno društvo ima v četrtek ob pol 8. uri zvečer predavanje v društvenih prostorih; predava g. kanonik J. Sušnik. Predmet predavanja: »Nekaj novega o neznanih svetovih.« Vstopnice za šentjakobski večer, ki ga društvo na splošno željo priredi dne 25. marca ob 7. uri na praznik Marijinega Oznanjenja, se dobe v društvu, kjer si vsakdo lahko vsak večer med pol 7. in 9. uro izbere najugodnejši prostor.

Ij Patronat Vincencijeve družbe za mladino v Ljubljani ima sejo v četrtek, dne 14. t. m. točno ob 5. uri popoldne v posvetovalnici Katoliške tiskovnega društva. (Katoliška tiskarna, I. nadstropje). Odborniki in delavni člani se tem potom naprošajo, da se seje zanesljivo udeležijo.

Ij Bajdetova iznajdba »Klaviolina« na ogled. Vsi zainteresenti se vlijudno vabijo, da si ogledajo najnovejšo iznajdbo našega rojaka g. L. Bajdeta, vijolino, ki se igra s tipkami, ki jo je zval »Klavolino«. Tvorica se nahaja na Dunajski cesti št. 73 (Zajec & Horn). Glej današnji inserat!

Ij Iz pisarne slovenskega gledališča. V petek častni večer gđ. Thalerjeve, operne in operetne pevke ter igralk. Poje se opereta »Dijak prosjak« (za lože par). — V soboto prvič E. Kristanova socialna drama »Tovarnac«. — V kratkem proslava 25letnega delovanja dnevne blagajničarke ge. A. Češarkove.

Ij Umrlj so v Ljubljani. Jera Velkovrh, zasebnica, 86 let. — Andrej Pogachnik, tovarniški delavec v pokoju, 76 let. — Ivana Ogrin, babica, 57 let.

Ij Umrla je v Gradcu mati davčnega svetnika Gvidona Schneditz a g. Josipina Schneditz, stara 90 let.

Ij Poneverba. Dne 9. t. m. si je pri izposojevalci koles ge. Ani Gorčevi nek neznan človek za dve uri izposodil že obrabljeno »Dürkopp«-kolo, katerega še dosedaj ni pripeljal nazaj. Nepoštenjak bode gotovo skušal kolo kje prodati, na kar se občinstvo tem potom opozarja.

Ij Tatvina v vlakcu. Danes ponoči je bila tesaču Metiji Bajtu ukradena med Jesenicami in Ljubljano vreča obleke. Oškodovanec sumi, da mu je obleko med spanjem nekdo ukradel, ali pa iz zlobnosti vrzel skozi okno.

Ij Zejen in lačen tat. V soboto zvečer je nek dosedaj še neznan storilec na Sv. Petra česti vlomil v neko čum-nato ter tam ukradel štiri litre ruma, steklenico kislih kumarov in hleb kruha.

Ij Aretovan subagent. Predvčerajšnjem je na južnem kolodvoru službojoči nadstražnik Jakob Kržan prijel l. 1878. v Koženici na Hrvaškem rojenega Milana Kraljiča, kateri je preskrbel desetim osebam potne listine na tuja ime-na ter jih hotel na lastno pest spraviti v Ameriko. Kraljiča so izročili dežel-nemu sodišču.

Ij Prijeta tatlica. Včeraj je v Kolo-dvorski ulici prodajalki Tereziji Snoj ukradla Jožefa Bretkovič rodod iz No-vega mesta ženske čevlje, vredne 9 K.

Štajerske novice.

d Kat. akad. tehn. društvo »Zarja« si je izvolilo na svojem l. rednem ob-čnem zboru za leto 1912 dne 8. t. mes. sledeči odbor: iur. Jakob Hodžar, pred-sednik, iur. Alojzij Remec, podpredsed-nik, med. Zoran Jošt, tajnik, med. Ja-kob Rebernik, blagajnik, phil. Ivo Si-vec, knjižničar, phil. Josip Gombotz, gospodar, med. Ludovik Kramberger, odborniški namestnik.

š Obsodba nemško-nacionalnega po-litika. »Pfui Wastian« se je razlegalo v v pondeljek, dne 11. t. m. na nemško-nacionalnem zborovanju v Gradcu. Šlo se je za to, kdo je pravzaprav glavni krivec, da v deželnem zboru ni prišlo februarja do rednega dela. Nemško-nacionalni poslanci razun Otterja so vsi trdili, da so slovenski poslanci krivi slabega gospodarstva radi obstrukcije. Drugega mnenja je bil poslanec učitelj Otter in drugi govorniki. Šumelo je po nabit polni dvorani trgovske hiše ogorčenja nemško-nacionalnih volilcev proti kliku, ki tako slabo gospodari v deželi in ki pod vodstvom Wastiano-vim ne privoli Slovincem niti trohice pravice. »Pfui Wastian«, se je slišalo zaporedoma, žvižganje je donelo po dvo-rani. Vse poslance, ki so se skušali pred občinstvom opravičevati, so izžvižgali. Graški nemški listi sami poročajo, da tako dobro obiskanega shoda nemški nacionalci že dolgo niso imeli. In če pomislimo, da je bila resolucija, v ka-teri se hudo obsojajo tisti nemški po-slanci, ki so zabranili sporazum in se zahteva razpustitev deželnega zbora, bila sprejeta z vsemi proti nemu gla-su, potem si Wastian lahko sam zra-čuni, kdaj bo frčal iz deželnega zbora.

š Samoumor deklice. V Mariboru je zavžila 40 gramov morfija in se nato obesila v svoji spalnici 18letna Alojzija Laupal, hčerka umrlega šolskega slu-ge, ker so ji očitali, da nima službe.

š Stavka. V Lorberjevi tovarni v Žalcu so stopili delavci v stavko.

š Slovensko obrtno društvo v Ce-lju ima redni občni zbor v nedeljo, dne 17. t. m. ob 2. uri popoldne v celj-skem Narodnem domu.

š Smrtna kosa. V Šmihelu nad Mozirjem je umrl po kratki in hudi bo-lezni posestnik in bivši cerkveni klju-čar Franc Goltnik, po domače Napot-nik. N. v m. p.!

š Županom je izvoljen v trgu Gor-njigrad v Sav. dol. notar Drukar.

š Otvoritev nove bolnišnice v Stif-tingtalu pri Gradcu. Kakor se nam po-roča, bodo 15. aprila t. l. otvorili novo bolnišnico v Stiftingtalu pri Gradcu. Bolnike bodo iz stare bolnišnice prepe-ljali v novo na vozovih sanitetnega društva »Rdečega križa«.

KNJIGOTRŽTVO.

Novi cestni zakon je izšel ravnokar v zalogi Katoliške Bukvarne v Ljublja-ni s slovensko-nemškim besedilom pod naslovom: »Zakon z dne 21. fe-bruarja 1912, veljaven za vojvodinjo Kranjsko glede gradnje in vzdrževanja jav-nih nevarstevskih cest in po-tov.« — Cena 1 K 20 vin., trdo vezano 1 K 50 vin.

Ne v Ameriko! Ta naslov ima 16. zvezek Ljudske knjižnice. Alešovec je napisal to povest na podlagi resnične zgodbe, ki predočuje nevarnosti Ame-rike, vzbuja ljubezen do rodne grude in odvrtača bravca od želje hiteti čez ocean bogatit tujce. — Alešovec pripo-veduje na tisti mični, domači in živah-ni način, ki je le njemu lasten. Nauk, ki veje iz cele povesti: Ljubo doma, kdor ga ima, se bo utisnil bravcu glo-boko v srce. Povest je izšla v Katoliški Bukvarni v Ljubljani in velja 1 K 50 vin., vez. 2 K 40 vin.

Mnenje g. dr. Drumfje

Mnenje g. dr. Drumfja

Čast mi je, da sem preizkušal Vaše Serravallovo Kina vino z železom na lastni hčeri, konvalescentni po želod-čni bolezn, brez teka in moči. Z upora-bo dveh buteljk Vašega preparata je bolnica mnogo okrevala, pridobila je v kratkem vse moči in je popolnoma ozdravela. Zato je zame Serravallovo Kina vino z železom najboljšo obnav-ljajoče krepilo.

Plevna, 13. novembra 1909.

Dr. A. Drumeff.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m, sred. tlak 736,0 mm

Dan	Čas opa-zovanja	Stanje baro-metra v mm	Tempe-ratura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padevina v 24 urah v mm
12	9. zveč.	742,4	6,6	sl. zah.	jasno	
13	7. zjut.	742,6	4,0	sl. jug	oblačno	4,0
	2. pop.	742,2	8,6	sr. vzh.	"	

Srednja včerašnja temp. 6,8°, norm. 3,0°.

Globoko užalostenega srca naz-najamo vsem sorodnikom, prijate-ljem in znanec, britko vest, da je naš iskreno ljubljani soprog, ozir. oče in stari oče, gospod

Anton Žibert

posestnik

včeraj, dne 12. marca t. l. ob 1/2 11 uri ponoči v starosti 70 let blaže-no v Gospodu zaspal.

Pogrebdr agega rajnika bo v četrtek, dne 13. t. m. ob 5 uri iz hi-še žalosti Novi Udmat št. 46. na po-kopališče k Sv. Križu.

Nepozabnega priporočamo v mo-litev in blag spomin. Sv. maše se bodo brale v cerkvi sv. Petra.

Ljubljana, dne 13. marca 1912.

Žalujoči ostali.

I. slovenski pogrebni zavod Jos. Turk.

Gospodična

ki je z dobrim vspehom dovršila trgovski tečaj (na dekl. liceju) želi primerne službe. — Blag. po-nudbe pod št. 617. na upravništvo.

Imam za prodajo 70 hl belega vina.

Cena po dogovoru.

Vzamenozel bi en vagon lesa

t. j. framov in desek

S. FRANCEL, Beram, p. Pazin, Isfra.

Proda se radi preselitve

enonadstropna hiša

v sredini trga na Gorénjskem, četrt ure od že-leznice, z vrtom, gospodarskim poslopjem ter nekaj polja. Ponudbe pod

„11.633 M“

559 na upravništvo lista.

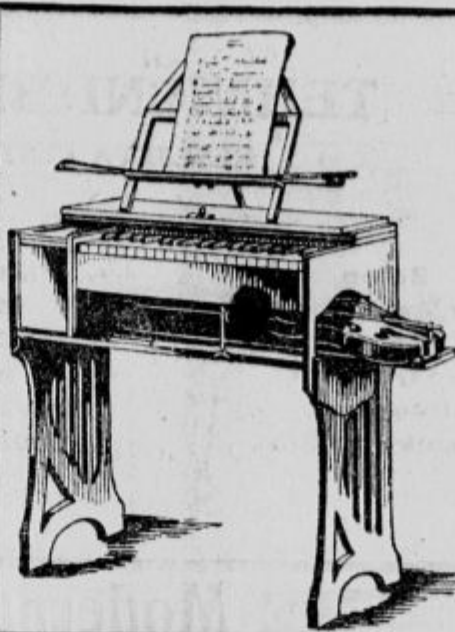
Odda se takoj

Šelenburgova ulica 6: srednje velik

ulični lokal

s poleg ležečim prostorom za skladišče pripravno za trgovino oziroma za obrt, Pojasnila pri hiš. posestniku ravno-tam II. nadstr. desno.

101

Klavijolina

vijolina s tipkami in lokom, najpripro-stejše igranje, nežen, dalekodoneč glas.

Interesentje se vabijo na ogled! Prospekti brezplačno! Patenti v vseh državah.

785

Tvornica klavijolin Bajde & Komp.

Ljubljana, Dunajska cesta 73.

Fr. P. ZAJEC, Ljubljana, Stari trg št. 9.

Glavna zaloga plošč

slovenskih, kakor tudi vseh drugih vrst. Cena od K 250 1138 naprej.

Gramofone

od K 250 — naprej. Avto-matične gramofone, naj-boljše in najzanesljivejše vrste za gostilničarjedajem na mesečne obroke.

Igle za gramofon tisoč od K 180 naprej. — Zahtevajte cenike, pošiljam brezplačno.

S pridno, simpatično gospico, trgovsko hčerjo, v starosti od 24 do 30 let, ki ima veselje do trgovine in dote najmanj 15 tisoč kron, se želim seznaniti. Imam dobro idočo trgovino na deželi, v lepem kraju na Spodnjem Štajerskem.

Sem iz dobre hiše, izobražen ter želim tudi takšno gospo.

Pisma s fotografijo pod šifro Resnost 88, Maribor, glavna pošta, pošto ležeče.

759

Proda se

kegljišče

s prostorno

721

verando

za šest miz. — Vse je jako lepo izdelano iz hrastovega in mecesnovega lesa, krito z angleškim škrliljem ter popolnoma v dobrem stanu. — Več se izve pri lastniku

Franc Jarcu

o Medodah pri Ljubljani.

Nizozemska zavarovalna družba za življenje

Ravnateljstvo: Dunaj I. Aspernplatz 1.

452

se priporoča za sklepanje zavarovanj na življenje, rente, doto in vojaško službo pod najugodnejšimi pogoji in najnižjimi premijami.

Stanje zavarovanj koncem leta 1910 ca 375 milijonov.

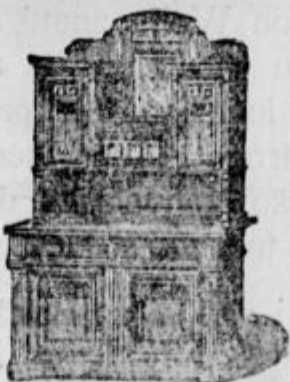
Rezerve

112

Glavno zastopstvo za Štajersko in Kranjsko v Gradcu I, Schmiedgasse 40, kjer se sprejmo vsak čas strogo reelni, delavni sodrujniki proti dobri plači.

Nadzornik za Kranjsko CIRIL GLOBOČNIK, Ljubljana, Elizabetna cesta 4.

Izdelki solidni.

Zmerne cene.

♦ Založba pohištva in tapetniškega blaga ♦

Fr. Kapus, Ljubljana

Marije Terezije cesta št. 11.

Kolizej.

Velika izbira vsakovrstnega pohištva za spalne, jedilne in gosposke sobe. Divane, otomane, žimnice, modroce iz morske trave, zmednice na peresih, podobe, zrcala, otročje vozičke itd.

Sprejemajo se tudi opreme hotelov.

2924

NAKUP IN PRODAJA

vseh vrst rent, obligacij, državnih papirjev, akcij, prioritet, zastavnic, srečk i. t. d., i. t. d. Zavarovanje proti izgubi pri zrebanjih srečk in vredn. papirjev Prospekte in cenike premij zastoj in franko.

IZPELJAVA

vseh poslovnih transakcij. - Izdajanje čekov, nakaznic in KREDITNIH PISEM za vsa glavna in stranska mesta tu- in inozemstva.

C. KR. PRIVIL. BANCNA IN MENJALNIČNA DELNIŠKA DRUŽBA

Akc. kapital: 40.000.000 kron.

Rezervni zakladi: 17.000.000 kron.

Osrednja menjalnica:

„MERCUR“ DUNAJ I., WOLLZEILE 1.

Podružnice: Baden, Češka Kamnica, Češka Lipa, Brno, Gablenza, N. Graslitz, Krakov, Litomerice, Moravski Zumberg, Müdling, Meran, Novi Jidin, Pizen, Praga, Liborice, Teplice-Senov, Dun. Novomesto, Gvltava.

TEHNIČNI BIRO IN STAVBENO PODJETJE

RESLJEVA CESTA ST. 26 (POLEG PLINARNE), IZDELUJE:

3559

Beton
Zelezobeton
Mostove
Strope
Dvorane
Zazidke turbin

Strokovna
izvršitev
vseh vrst
načrtov
Prevzete zgradb
Tehnična mnenja

Vodovodi
Električne centrale
Turbine
Mlini
Žage
Opekarne
Moderne apnenice

Obisk strokovnih
inženirjev
na željo

Spomladni kostumi

so v ogromni izbi v vseh najnovejših barvah, kroju in vzbujačega čica po priznanih nizkih cenah. Velika zaloga narejenih oblek za gospode in dečke ter konfekcija za dame in deklice 750

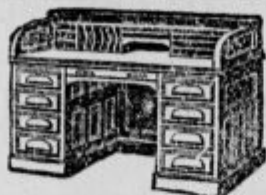
Angleško skladišče oblek

O. Bernatovič, LJUBLJANA, Mestni trg 5.

Jako ugoden nakup!

Lepo posestvo z veliko, prostorno hišo, kjer je bila dolgo let trgovina in gostilna, obširno gospodarsko poslopje, z veliko vinsko kletjo, dva velika domača vrta, 6 orlov prvoratnega zemljišča, blizu postaje Poljane, Spodnje Stajerske, je pod ugodnimi takoj naprodaj. Potrebne gotovine kupnim pogojem. 6-8000 K, drugo lahko ostane vključeno v hranilnici. Naslov pri upravitelstvu lista pod št. 708. 708

Moderna oprava

za pisarne in sobe za gospode

Glogowski & Co.

c. in kr. dvor. založniki, Gradec, Joanneumring 8. Telefon št. 384.

Prevzema popolne oprave in izdeluje račune in načrte po lastnih arhitektih. Dobavlja tudi na plačila v obrokih. Prospekti zastoj in poštne prosto. 539

Proč z britvijo!

Zakonito zavarovano. : Higienično brijenje brez noža, brez aparata. — Treba samo namazati z milom, oprati in v 5 minutah je brijenje brezhibno opravljeno. Ranjenje izključeno. — Nikake bolezni. Ne peče vas, kot po britvi. — Naš izdelek »Messer weg« je zamčeno neškodljiv, in ga stalno nadzoruje sodni kemik dr. G. Bischoff v Berlinu. Edini oblastveno preizkušen britvi izdelek. Velika skatla za ca. 50-kratno rabo proti vposlatvi K 3:50 ali po povzetju (50 v. več). Kompletna garnitura potrebnih K 1.

„Messer weg“-Vertrieb, Dunaj II. Schöllerhofgasse 5 odd. L. 739

Stevila zdrav. priznanja. 1000 priznanih pism V inozemstvu z velikim vspetom že 3 leta uvedeno.

Gospodarska zveza v Ljubljani ima v zalogi belomesnati kranjski

semenski krompir

Sprejema tudi naročila za semensko ajdo, oves, fižol, trave in vse vrste drugih semen. 751

Zaloga pristnih domačih vin.

Domača trdka

Zaloga športnih klobukov in čepic

Modni salon Marija Götzl

Židovska ulica št. 8

priporoča svojo bogato zalogo

damskih in otroških klobukov

v najnovejših oblikah in modnega blaga in cvetlic

Cene brez konkurence! 3070

Domača trdka

Lep vinograd

ki že rodi 10 polovnjakov vina, a je še nad 1000 m² rigoliti, v imenitni krasni legi, tik župne cerkve sv. Eme, p. **Pristova, Stajer, se prod.** Hiša zidana, z opeko krita, je sposobna za vsako obrt, posebno za trgovino, katere ni blizu, ima dve sobi, kuhinjo, shrambo, 2 kleti, 1 hlev, njivo in vrt. Vse v dobrem stanju. Na posestvu je 2000 K intabuliranih. Cena 6000 K. Daljša kupnina po 4000 K se lahko plačuje na roke pod ugodnimi razmerami. Pojasnila daje Blaž Prah, posestnik pri Sv. Križu, p. Rogaška Slatina. 755

Pristno brnsko blago

za pomladansko in poletno sezono 1912.

Kupon, 3'10 metr. dolg, za	1 kupon 7 kron
kompletno moško obleko	1 kupon 10 kron
(suknjo, hlače, telovnik)	1 kupon 15 kron
zadostno, stane le	1 kupon 17 kron
	1 kupon 20 kron

Kupon za črno salonsko obleko K 20.—, kakor tudi blago za površnike, turistične obleke, svileni kamgarn itd., pošilja po tovarniški ceni kot realna in solidna, dobroznana 423

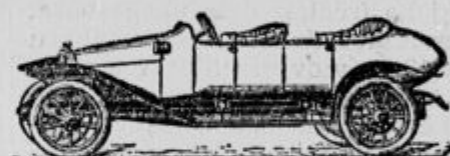
zaloga tovarniškega sukna

Siegel - Imhof v Brnu.

Vzorec zastoj in tranko. Vseled direktnega naročila blaga pri trdki Siegel-Imhof iz tovarne imajo zasebniki mnogo prednosti. Vseled velikega blagovnega prometa vedno največja izbira povsem svežega blaga. Stalne, najnižje cene. Tudi najmanjša naročila se izvrše najskrbneje, natančno po vzorcu.

Naznanilo!

Cenjenim športnim krogom, kolesarjem, motoristom, imetnikom avtomobilov, podjetnikom motornih in strojnih obratov, si dovoljujem vljudo naznanjati, da smo ustanovili iz moje sedaj obstoječe trdke Karel Čamernik javno družbo, katero bomo vodili odslej pod imenom

Karel Čamernik & Ko.

LJUBLJANA. Dunajska cesta 9-12. LJUBLJANA.

Specijalna trgovina s kolesi, motorji, avtomobili in vsemi posameznimi deli. Avtomobilna garaža in mehanična delavnica.

V družbo je stopil gospod Oton Wolf, znani avstrijski avtomobilni dirkač, strokovni učitelj za avtomobilna vozila, dolgoletni prvi monter v oddelku za motorje in avtomobile pri trdki J. Puch, akcijska družba v Gradcu.

Družba bo razpolagala z vozili in blagom le prvovrstnih tovarn, z najboljšimi delavskimi močmi, tako, da ji bo mogoče vsa izročena dela izvršiti strogo solidno, ceno in odgovarjajoče vsem strokovnim predpisom.

Medtem, ko izrekam najtoplejšo zahvalo za dosedaj in v tako obilni meri izkazano zaupanje, prosim, da p. n. športni krogi to zaupanje preneso tudi na sedanjo trdtko.

Beležimo z odličnim spoštovanjem

Karel Čamernik & Ko.

